

ONDERZOEK:

Oostende, Slachthuiskaai

Voorliggend document is een:

Melding vooronderzoek	
Verslag van resultaten	
Programma van Maatregelen	+
<small>©Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Hembyse Archeologie.</small>	

INHOUDSOPGAVE

1	Situering binnen het archeologietraject	2
2	Inhoud en opbouw van het document	3
3	Bijlagen.....	3

1 Situering binnen het archeologietraject

HUIDIG ONDERZOEK	een nota van het vooronderzoek
ADVIES	Geen verder onderzoek

Het huidige onderzoek situeert zich binnen het archeologisch traject als volgt:

Regulier traject	Archeologienota	Bureauonderzoek	
		Vooronderzoek zonder ingreep in de bodem	
Uitgesteld traject	Nota	Vooronderzoek met ingreep in de bodem	<
		Vooronderzoek zonder ingreep in de bodem	<<
	Archeologierapport	Opgraving	

2 Inhoud en opbouw van het document

Het voorliggende document bevat volgende onderdelen:

DEEL 1	Administratieve fiche	+
DEEL 2	Beschrijving van het onderzoeksgebied	
DEEL 3	Onderzoeksopdracht: bureaustudie	
DEEL 4	Onderzoeksopdracht: landschappelijke boringen	
DEEL 5	Onderzoeksopdracht: prospectie met ingreep in de bodem	
DEEL 6	Assessment van landschappelijke data	
DEEL 7	Assessment van aardkundige data	
DEEL 8	Assessment van historische data	
DEEL 9	Assessment van archeologische data	
DEEL 10	Synthese en waardering	+
DEEL 11	Omschrijving van de maatregelen	

3 Bijlagen

Het voorliggende document is voorzien van volgende bijlagen:

BIJLAGE 1	Inventaris (plannen, sporen, foto's)
BIJLAGE 2	Kaarten op A4, A3 of A2 (alle-sporenkaarten, TAW-kaarten, ...)
BIJLAGE 3	Foto's van de vlakken, sporen, profielen, archeologische objecten
BIJLAGE 4	Tekeningen (bodemprofielen, boorstaten, ...)
BIJLAGE 5	Dagrapport(en) veldwerk

ONDERZOEK:

Oostende, Slachthuiskaai

ONDERDEEL

1

Administratieve fiche/~~Privacyfiche~~

©Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Hembyse Archeologie.

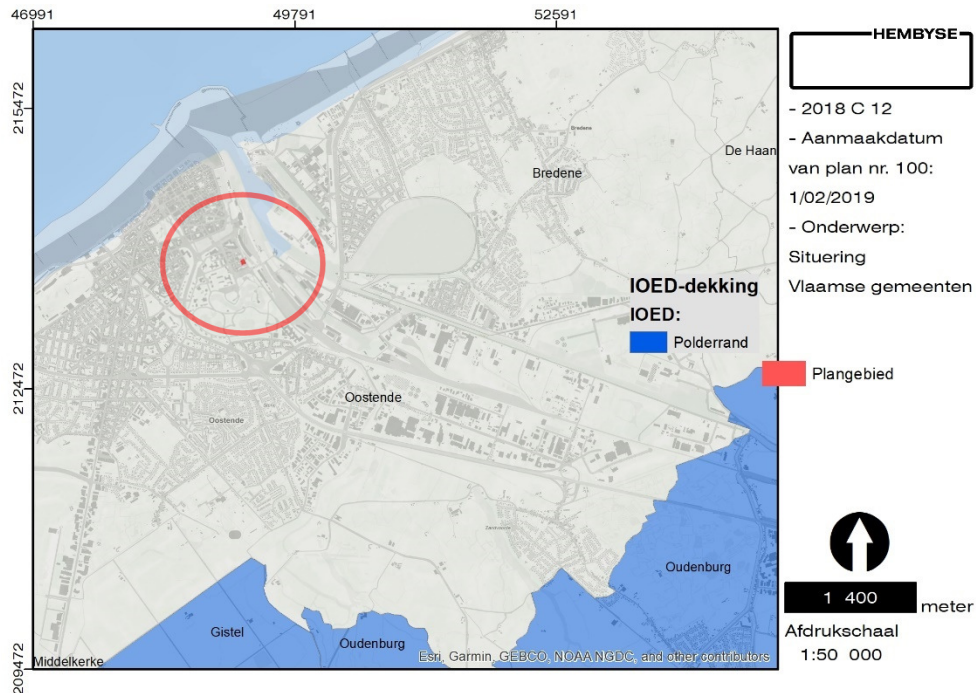
INHOUDSOPGAVE

1	Situering van het onderzoek	2
2	Projectcodes	3
3	Betrokken actoren.....	4
4	Bewaring van de data	4

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de Vlaamse gemeenten.....	3
---	---

1 Situering van het onderzoek

Gewest	Vlaams Gewest	
Gemeente	Oostende	
Deelgemeente	nvt	
Straat en straatnummer	Slachthuiskaai, z.n.	
Kadastrale situering	Afdeling	1
	Sectie	A
	Percelen	15742V, 15742N, 15742P, 15742T, 15743D, openbaar domein
Lambert 72-coördinaten	N	X 49 249,441; Y 213 847,128 m
	Z	X 49 235,870; Y 213 802,468 m
Oppervlakte	1096 m ²	0,11 ha
Oppervlakte bodemingreep	1096 m ²	0,11 ha
Datum van toekenning van de opdracht	21 februari 2018	
Wettelijk kader	Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013. Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014.	
Opgemaakt volgens CGP	Versie 3.0	
Duur van het onderzoek	10 werkdagen	
Kostprijs van het onderzoek (privacyfiche)	[REDACTED]	

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de Vlaamse gemeenten.

2 Projectcodes

Bureaustudie	n.v.t.
Landschappelijke boringen	2018 C 12
Verkennde boringen	n.v.t.
Waarderende boringen	n.v.t.
Proefput ifv steentijd artefactensites	n.v.t.
Prospectie met Ingrep In de bodem	2018 C 13
Opgraving	n.v.t.
Interne projectsigle Hembyse bvba	OOS-SLA

3 Betrokken actoren

Erkend archeoloog (rechtspersoon)	Hembyse bvba (OE/ERK/Archeoloog/2017/00193)	
	Studiebureau Archeologie bvba (OE/ERK/Archeoloog/2015/00002)	
Erkend archeoloog (natuurlijk persoon)	Bart De Smaele (OE/ERK/Archeoloog/2015/00070)	
	Hadewijch Pieters (OE/ERK/Archeoloog/2017/00168)	
Geraadpleegde (regio)specialisten	n.v.t.	
Initiatiefnemer (privacyfiche)	■■■■	
	■■■■■■■■■■	
	■■■■■■■■■■	
	Privaatrechtelijk	Publiekrechtelijk
Omgevingsvergunning:	Stedenbouwkundige handelingen	Verkaveling van gronden

4 Bewaring van de data

4

Plaats en jaar van uitgave	Gent, 2018
Wettelijk depot	ISSN 2566-2732
Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie, volgnummer:	38
Bibliografische referenties	De Smaele B. & Pieters H., 2018. <i>Nota naar aanleiding van de bouw van een studentenresidentie aan de Slachthuiskaai te Oostende</i> , Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie 38, Gent.
Bewaring van archief en ruwe data	Hembyse bvba Kastanjestraat 26, 9000 Gent
Zakelijkrechthouder van het archeologisch ensemble (privacyfiche)	■■■■ ■■■■■■■■■■ ■■■■■■■■■■

Bewaring archeologisch ensemble	Hembyse BVBA (tijdelijk depot)
Gebruiker van het archeologisch ensemble	Hembyse BVBA
Bevoegde IOED	Geen IOED van toepassing
Bevoegd Onroerend Erfgoeddepot (definitieve bewaarplaats van het archeologisch ensemble)	Geen Onroerenderfgoeddepot van toepassing

ONDERZOEK:

Oostende, Slachthuiskaai

ONDERDEEL

10

Synthese en waardering

INHOUDSOPGAVE

1	Synthese.....	2
1.1	Datering en interpretatie van de dataset.....	2
1.1.1	Volledigheid van de dataset	2
1.1.2	Huidige dataset	3
1.1.3	Waardering van de archeologische site	3
1.2	Antwoord op de onderzoeksvragen.....	4
2	Vervolgtraject	6
2.1	Impact van de geplande werken	6
2.2	Afweging van de te nemen maatregelen	7
2.3	Bepaling van de te nemen maatregelen	8
2.4	Randvoorwaarden.....	8
3	Bibliografie.....	9
4	Lijst van figuren	10

1 Synthese

1.1 Datering en interpretatie van de dataset

1.1.1 Volledigheid van de dataset

Het onderzoek kadert in de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen (met het oog op nieuwbouw van studentenvoorzieningen).

Het uitgevoerde vooronderzoek dat in het Verslag van Resultaten is verwerkt, is een vooronderzoek met ingreep in de bodem op basis van een archeologienota met vooronderzoek in uitgesteld traject.

Het vooronderzoek met ingreep in de bodem kon volledig worden uitgevoerd:

- het plangebied kon worden afgebakend, zowel landschappelijk als kadastraal
- verstoorte zones zijn in kaart gebracht
- de gekende aardkundige data zijn onderzocht en aan de realiteit getoetst
- de gekende archeologische en historische waarden en indicatoren van het onderzoeksgebied zijn onderzocht en aan de realiteit getoetst
- er werd een terreinbezoek en een visuele inspectie van het projectgebied uitgevoerd zowel met het oog op het bepalen van de verdere onderzoeksstrategie als voor het registreren van relevante archeologische en landschappelijke indicatoren
- er werden landschappelijke boringen uitgevoerd (prospectie zonder ingreep in de bodem)
- er is een prospectie met ingreep in de bodem uitgevoerd door middel van proefsleuven

Het onderzoek heeft, in zijn huidige vorm, de mogelijkheid geboden het vooronderzoek te vervolledigen en om de gepaste maatregelen –enkel indien er bewaarde archeologische sites aanwezig zijn- voor het verdere verloop van het archeologische traject uit te tekenen.

1.1.2 Huidige dataset

Men kan zich uiteindelijk afvragen of er middels het raadplegen van de historische data, de historische kaarten, de luchtfoto's en de gekende archeologische gegevens voldoende elementen zijn om de historische en archeologische realiteit van het huidige onderzoeksgebied te bepalen.

De bureaustudie heeft aangetoond dat het gebied zich binnen het dynamische kust- en poldergebied bevindt en dat er mogelijk een kans was op zowel het aantreffen van paleo-horizonten als van jongere sporen van de 18^e - en 19^e -eeuwse militaire infrastructuur van Oostende.

De landschappelijke boringen hebben aangetoond dat er geen kans was op het aantreffen van goed bewaarde paleo-horizonten en dat de kans op het aantreffen van oudere grondsporen (men kan in theorie denken aan alle sporen voorafgaand aan de inpoldering van het gebied) zeer klein was. Het volledige gebied bestaat uit Holocene geulsedimenten. In die optiek werd overgegaan tot het uitvoeren van een proefsleuvenonderzoek, met als doel het vaststellen van de bewaarde jongere sporen en structuren. Behalve recente funderingen en kelders werden geen archeologische sporen en structuren aangetroffen.

De verschillende onderzoeken hebben dus aangetoond dat er binnen het onderzoeksgebied geen sporen of structuren aanwezig zijn die een archeologische kenniswinst kunnen opleveren.

Er kan dus worden gesteld dat de huidige dataset, om te komen tot een archeologische waardering van het onderzoeksgebied, als volledig kan worden beschouwd.

1.1.3 Waardering van de archeologische site

Op basis van de gegevens van de bureaustudie en de prospectie met ingreep in de bodem kan dus worden gesteld dat:

1. Het gebied is gelegen binnen de 18^e -eeuwse historische stadskern van Oostende. Dit gebied is een ingepolderd gebied, waarbij bewoning pas ten vroegste vanaf de late middeleeuwen mogelijk was. Op basis van het historisch kaartenmateriaal lijkt er geen bewoning aanwezig te zijn tot aan de stadsuitbreiding in de 18^e eeuw.
2. De onderliggende Holocene sedimenten en bodems bestaan volgens de aardkundige data uit zandige en kleiige geulsedimenten, waarin verspoeld veen en verspoeld organisch materiaal voorkomt. Er is geen sprake van stabiele bodemhorizonten.
3. De enige structuren die tijdens het proefsleuvenonderzoek werden aangetroffen, zijn muren, funderingen en kelders van de 19^e - en vooral 20^e -eeuwse bebouwing. Het volledige onderzoeksgebied was bebouwd en onderkelderd tot een diepte van 2 meter onder het maaiveld. De kans op

de bewaring van ondiepe archeologische structuren bleek zo goed als nihil te zijn.

4. Ook van een eventuele stadsgracht, of eventuele militaire structuren, bleek geen sprake te zijn. Ook tijdens de werfcontrole van het afgraven van het geulsediment, zijn geen sporen of aanwijzingen aangetroffen dat er binnen het onderzoeksgebied een gracht aanwezig was. Er zijn tevens (cartografische) aanwijzingen dat deze gracht zich onder de huidige Vaartstraat bevindt.

Op basis van de ingezamelde onderzoeksdata kan dus worden gesteld dat er binnen het huidige onderzoeksgebied geen archeologische sporen of structuren aanwezig zijn die een potentieel op archeologische kenniswinst bevatten. De geplande werken hebben dan ook geen impact op de archeologische kennis.

1.2 Antwoord op de onderzoeksvragen

In de melding van het voornemen tot het uitvoeren van een prospectie met ingreep in de bodem en het bureauonderzoek is een aantal onderzoeksvragen gesteld, die onderliggend kader vormen voor de opzet van het onderzoek.

Landschappelijke boringen:

- *Stemt de geo(morfo)logische en/of bodemkundige opbouw in het plangebied overeen met hetgeen op basis van het bureauonderzoek verwacht werd?*

Met uitzondering van de verwachte veenpakketten en/of paleo-horizonten bestaat de bodem inderdaad uit een gereduceerd Holoceen geulsediment van klei en zand. De organische horizonten in deze bodem bleken een snelle afzetting van organisch materiaal te zijn en geen veenpakket.

- *Is de bodemopbouw in (delen van) het plangebied intact en wat zegt dit over de gaafheid van eventuele archeologische resten?*

De bodemopbouw is sterk verstoord door de 20^e -eeuwse kelders. De verstoring reikt tot een diepte van minstens 2 meter onder het huidige maaiveld. Er werden geen stabiele bodemhorizonten aangetroffen.

- *Op welke diepte bevindt zich de archeologisch interessante [sic] laag / het niveau waarop archeologische resten bewaard zijn gebleven?*

Er werden geen archeologisch relevante sporen, structuren, bodemhorizonten of paleo-horizonten aangetroffen. De nuance hierbij is dat op basis van de landschappelijke boringen geen sluitende uitspraken konden worden gedaan over de meer recente structuren (i.e. muurwerk).

- *Zijn er relictten aangeboord die in verband kunnen gebracht worden met de militaire structuren rond Oostende? Zo ja, hoe manifesteren die zich?*

Er zijn geen relictten aangeboord die met deze structuren in verband kunnen worden gebracht, men kan denken aan een grachtvulling, maar deze werd

niet aangetroffen. De bewuste gracht bevindt zich hoogstwaarschijnlijk onder de Vaartstraat (cf. infra).

- *Dient op basis van de resultaten van het veldonderzoek de gespecificeerde archeologische verwachting te worden bijgesteld?*

Ja. De aanwezigheid van steentijdartefactensites (paleo-horizonten) of sporen ouder dan de inpoldering van het gebied moeten niet verwacht worden.

- *Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventuele archeologische resten?*

De toekomstige werken hebben geen negatieve invloed op de archeologische resten en het archeologisch of historisch kennispotentieel.

- *Op welke wijze kan bij de planvorming met archeologische resten worden omgegaan? Welke bijkomende vooronderzoeken dringen zich aan alvorens kan worden overgegaan tot het bepalen van een noodzakelijk archeologisch onderzoek, behoud in situ of vrijgave van het terrein.*

Op basis van de landschappelijke boringen werd beslist om over te gaan tot een proefsleuvenonderzoek om de aard van de recente muurresten en puinlagen te onderzoeken.

Proefsleuvenonderzoek:

- *Zijn er binnen de contouren van het onderzoeksgebied sporen terug te vinden met archeologisch en/of cultuurhistorisch relevante waarde?*

Nee, er werden geen sporen of structuren aangetroffen die een archeologisch kennispotentieel herbergen. Alle sporen en structuren zijn recent en sub-recent van datering en nefast voor de bewaring van oudere sporen en structuren.

En aanvullend:

- *Kan een archeologische site uitgesloten worden ?*

De aanwezigheid van een archeologische site kan op basis van de huidige dataset worden uitgesloten.

2 Vervolgtraject

2.1 Impact van de geplande werken

Op basis van de inzichten, verworven in de geplande werken binnen het projectgebied, kan worden gesteld dat de impact van de geplande werken bestaat uit een volledige verstoring van het bodemarchief binnen het huidige onderzoeksgebied

Als oorzaak voor de verstoring is de geplande toestand als volgt:

- *Het plaatsen van damwanden*
- *Het uitgraven van de aanwezige funderingen en massieven*
- *Het uitgraven van de sedimenten tot een diepte van circa 3 meter onder het huidige maaiveld¹*
- *Het aanvullen van dit niveau met steenslag*
- *Het plaatsen van funderingspalen vanaf dit niveau*
- *Het bouwen van een nieuwe studentenresidentie*

¹ In de bekrachtigde archeologienota werd gesproken van een uitgraving tot 4,3 meter onder het maaiveld. Er is door de initiatiefnemer gekozen voor een andere aanpak, waarbij de bodem minder diep is uitgegraven en er van daaruit zoals voorzien met paalfunderingen wordt gewerkt. Deze wijziging in funderingstechniek heeft geen enkele impact op het archeologisch kennispotentieel.

2.2 Afweging van de te nemen maatregelen

Het volledige archeologietraject wordt bepaald als een traject van verschillende onderzoeksmethodes, waarbij dient te worden afgewogen of deze individuele onderzoeksmethodes mogelijk, nuttig, schadelijk en/of noodzakelijk zijn. In deze fase van het onderzoekstraject is een bureauonderzoek (cf. bekrachtigde archeologienota) en een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd en de onderstaande tabel geeft weer welke onderzoeksmethodes in het volledige archeologietraject MOGELIJK, NUTTIG, SCHADELIJK en NOODZAKELIJK zijn.

<i>Soort onderzoek</i>	<i>Mogelijk</i>	<i>Nuttig</i>	<i>Schadelijk</i>	<i>Noodzakelijk</i>	<i>Evaluatie</i>
Bureauonderzoek	JA	JA	NEE	JA	Is reeds uitgevoerd, op basis hiervan is de prospectie met ingreep in de bodem in zijn huidige vorm noodzakelijk geacht.
Archiefonderzoek	JA	NEE	NEE	NEE	Op basis van het huidige bureauonderzoek is de kans op het aantreffen van informatie die het advies zou veranderen zeer klein.
Geofysisch onderzoek	JA	NEE	NEE	NEE	Het onderzoeksgebied leende zich niet voor een geofysisch onderzoek (beperkte oppervlakte en bodembedekking).
Veldkartering	NEE	NEE	NEE	NEE	De bodembedekking laat dit niet toe.
Landschappelijke boringen	JA	NEE	NEE	NEE	De aardkundige data boden aanwijzingen dat het onderzoeksgebied afgedekte of bewaarde paleo-horizonten bevat. Deze onderzoekstechniek is uitgevoerd.
Verkennde en waarnemende archeologische boringen	JA	NEE	NEE	NEE	De aardkundige data bieden geen aanwijzingen dat het onderzoeksgebied afgedekte of bewaarde paleo-horizonten bevat.
Proefsleuven	JA	JA	NEE	JA	In dit dossier de meest nuttige methodiek om het archeologisch kennispotentieel op een financieel haalbare wijze te waarderen. Deze methode is uitgevoerd.
Andere	NEE	NEE	NEE	NEE	Nvt.

Op basis van deze evaluatie en de reeds uitgevoerde onderzoeken, kan gesteld worden dat het archeologietraject als volledig kan worden beschouwd.

2.3 Bepaling van de te nemen maatregelen

Binnen het onderzoeksgebied zal het bodemarchief door de geplande werken verstoord worden, waardoor strikt gezien een behoud van het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed in situ niet mogelijk is.

Gezien het feit echter dat de ingezamelde data aangetoond hebben dat het onderzoeksgebied geen potentieel tot archeologische kenniswinst bevat, worden verdere maatregelen niet noodzakelijk geacht. De werken hebben geen impact op het archeologisch kennispotentieel.

In deze optiek is het gedetailleerd uittekenen van het vervolgtraject niet noodzakelijk en het omschrijven van gedetailleerde maatregelen is niet noodzakelijk.

2.4 Randvoorwaarden

Op basis van de beschikbare data kan worden gesteld dat de kans op het aantreffen van archeologische resten die een potentieel op kenniswinst herbergen, zo goed als nihil is. Er wordt geen verder onderzoek geadviseerd en het opnemen van randvoorwaarden bij de omgevingsvergunning is niet noodzakelijk.

Na het bekomen van de omgevingsvergunning voor de geplande bouwwerken is de melding van archeologische toevalsvondsten wettelijk verplicht (artikel 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013).

3 Bibliografie

Naslagwerken

Borremans M., 2015. *Geologie van Vlaanderen*, Academia Press, Gent.

Vandeputte O., 1995. *Gids voor Vlaanderen. Toeristische en culturele gids van de Vlaamse gemeenten*, Uitgeverij Lannoo, Tielt.

Van Zijverden W. & De Moor J., 2014. *Het groot profielenboek; Fysische geografie voor archeologen*, Leiden.

Online bronnen:

<http://www.geopunt.be/>

<https://www.dov.vlaanderen.be/>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/>

<https://cai.onroerenderfgoed.be/>

4 Lijst van figuren

Geen gegevens voor lijst met afbeeldingen gevonden.

Hembyse Archeologie is een handelsnaam van Hembyse bvba.

Maatschappelijke zetel: Kastanjestraat 26, 9000 Gent

BTW: BE 0677.720.687

IBAN: BE25890214307282

BIC: VDSP BE 91

Tel. 0032 472 89 97 66

E-mail: info@hembyse.net

Web: www.hembyse.net

